

Algeriet och Frankrike

- en studie om kolvätehandeln utifrån ett
världssystemsperspektiv

Astrid Andersson
Elisabeth Damerau

Abstract

Ända sedan den franska kolonialiseringen av Algeriet år 1830 har de två länderna haft en komplex relation. År 1954 inleddes kolonialkrig mellan de två länderna vilket ledde fram till Algeriets självständighet (1962). Trots självständigheten fortsatte ett ömsesidigt beroende länderna emellan. Vi har valt att fokusera denna studie på kolvätehandeln eftersom detta belyser den komplexa relationen. Vidare har vi valt att utgå från världssystemsteorin som bl.a. behandlar mellanstatliga relationer. Vår slutsats är att kolvätehandeln mellan Algeriet och Frankrike har haft varierande framgång under de senaste decennierna. Relationen har dock haft vissa positiva följder, exempelvis har Algeriet erhållit kunskap från Frankrike gällande kolvätehandeln. Tydligt är att länderna varit beroende av varandra och i viss mån än idag är det.

Nyckelord: Algeriet, Frankrike, kolväteprodukter, världssystemsteorin, kärna, periferi, beroende, handelsrelation

Antal tecken: 47 646

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Metod och material.....	2
1.3 Avgränsning.....	2
2 Analysmodell och teori	3
3 Historisk bakgrund, Algeriet under franskt styre, 1830-1954	6
4 Analys	7
4.1 Handeln med kolväteprodukter mellan Algeriet och Frankrike	7
4.2 Kolonialkriget, 1954-1962.....	8
4.3 Algeriet självständigt? 1962-1970	9
4.4 Nationalisering av algeriska oljebolag, 1971.....	11
4.5 Naturgasens ökande betydelse, 1972-1980.....	12
4.5 Prisförhandlingar, 1981-2007	14
5 Slutsatser	17
6 Referenser	19

Förkortningar

BP: British Petroleum

CFP: Compagnie Française de Pétroles

ERAP: Entreprise de Recherches et d'Activités Pétrolier

FLN: Front Libération Nationale

GDF: Gaz de France

LNG: Liquefied Natural Gas

MTLD: Le Mouvement Pour le Triomphe des Libertés Démocratiques

PPA: Partie du peuple Algérienne

SAFIR: Société Algéro- Française d'Ingénierie et de Réalisations

SNREPA: Société Nationale de Recherche et d'Exploitation du Pétrole en Algérie

SONATRACH: Société Nationale pour la Recherche, la Production, le Transport, la Transformation, et la Commercialisation des Hydrocarbures

VALHYD: Valorisation des Hydrocarbures

1 Inledning

Klimatförändringarna har präglat nyhetsdebatten mycket under detta år och en av dess orsaker är utsläppen av kolväten som under de senaste decennierna har ökat. Hur skulle vår vardag se ut utan kolväten? Konsumtion av kolväten är något som de flesta av oss i väst behöver för en fungerande vardag. Ett av dessa länder är Frankrike som importerar stora mängder kolväten från en av världens främsta kolväteproducenter, Algeriet. De två länderna Algeriet och Frankrike har haft och har än idag en komplicerad relation, detta då Algeriet var under franskt styre från 1830-talet fram till tidiga 1960-talet. Frankrike ansåg att Algeriet var en väsentlig del av landet. De fransmän som anlände till Algeriet fick en särskild status och var även representerade i den franska nationalförsamlingen, samtidigt som den ursprungliga algeriska befolkningen behandlades annorlunda. Handel har alltid spelat en väsentlig roll länderna emellan. Innan kolonialkriget (1954-1962) fokuserades handeln främst på jordbruksprodukter men under och efter kriget ändrades handelns inriktning till industrisektorn. De viktigaste varorna som kommit att prägla handeln mellan de två länderna är särskilt kolväteprodukter (ex. olja). Från kolonialkriget och framåt har det skett flera viktiga händelser som har varit av betydelse för handelsrelationen, en av dessa var exempelvis den algeriska nationaliseringen av den franskägda oljan 1971. Vi kommer att besvara vår huvudfråga utifrån världssystemperspektivet.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att undersöka handeln med kolväteprodukter (bl.a. olja och naturgas) mellan Algeriet och Frankrike från och med 1954 och fram till idag. Genom hela studien stävar vi efter att visa hur Algeriet och Frankrike var och till viss del fortfarande är beroende av varandra. Innan vi analyserar handelsrelationerna kommer vi att ge en beskrivning av Algeriets historia sedan det kolonialiserades av Frankrike år 1830. Detta i syfte att ge läsaren grundläggande förståelse för relationen. Vidare kommer vi att genomföra vår analys utifrån ett världssystemperspektiv.

Vår huvudfråga lyder således:

Hur och varför har handeln med kolväteprodukter mellan Algeriet och Frankrike förändrats från 1954 till och med 2007 ur ett världssystemperspektiv?

1.2 Metod och material

Källor som valts representerar först och främst det algeriska perspektivet. Detta innebär att de källor som vi använder huvudsakligen belyser hur Algeriet såg på kolväterelationerna med Frankrike. Det algeriska perspektivet kan även tänkas lämpa sig väl om man skall skriva ur världssystemsteorin, då denna behandlar ojämna mellanstatliga relationer där en kärnstat exploaterar en stat i periferin. Vidare bör det noteras att denna uppsats är en fallstudie, där fallet som skall behandlas är de algerisk-franska handelsrelationerna med avseende på kolväteprodukter. Uppsatsen behandlar ett enskilt fall som utgår ifrån världssystemsteorin, en redan existerande teori. Detta innebär således att vår uppsats är en teorianvändande studie (Esaïsson et al 2007 s. 42). Valet att studera ett fall kom tämligen naturligt eftersom vi var säkra på att vi ville behandla *en* relation mellan två länder. En komparativ studie hade möjligtvis kunnat genomföras om uppsatsen ej behövde avgränsas till ett specifikt omfång. En sådan studie skulle då kunna behandla kolväterelationerna samt någon annan viktig handelsrelation mellan de två länderna.

Begrepp spelar en viktig roll i denna uppsats och det är möjligtvis de begrepp som är väsentliga för världssystemsteorin som har mest betydelse för att skapa förståelse för vårt fall. Därmed kan kärnan och periferin ses som nyckelbegrepp. Beroende är ett annat begrepp som vi tror är väsentligt för att förstå relationen.

1.3 Avgränsning

Tiden från 1830 fram till och med 1954 kommer att behandlas endast för att ge en förståelse för den historiska bakgrunden över tiden före kolonialkriget. Att vi valde att fokusera studien på tiden från och med kolonialkrigets utbrott (1954) berodde på att oljan och andra kolväteprodukter efter andra världskriget kom att få en allt mer betydande roll för den bilaterala handeln. Vidare valde vi att studera relationen fram till idag då vi ville veta hur aktuellt fallet alltjämt är. Denna avgränsning baserade vi även på den fakta som vi funnit vilken lämpar sig väl för studiet av de fransk-algeriska handelsrelationerna av kolväteprodukter. Om vi istället hade valt att se generellt på de fransk-algeriska relationerna hade det inte varit realistiskt genomförbart inom ramen för denna studie.

2 Analysmodell och teori

Vi har valt att utgå från ett världssystemsperspektiv då vi anser att denna modell lämpar sig mycket väl för att analysera oljehandeln mellan Frankrike och Algeriet. Denna teori behandlar bl.a. ekonomiska relationer mellan olika platser världen över. Immanuel Wallerstein är den forskare som kommit att förknippas med världssystemsteorin. Denna teori ser länder som del i olika så kallade världssystem (Berberoglu 1992 s. 25-26).

Vad är då ett världssystem? Ett världssystem är enligt denna teori ett dynamiskt system och i mänsklighetens historia anser Wallerstein att det har funnits tre stycken historiska system: minisystem, världsimperier och kapitalistiska världsekonomier. Innan jordbrukets uppkomst skapades minisystem vilka var små och kortvariga. De var homogena med avseende på kultur och styre och bröt upp då de hade utvecklats till allt för stora system. Världsimperierna varade ifrån 8000 f.Kr till 1500 e.Kr. och innehöll ett flertal olika kulturer. De kapitalistiska världsekonomierna uppkom vid världsimperiernas slut, vilka var stora mellanstatliga system med ojämn produktion och innefattade flera olika politiska strukturer. Det som höll samman det ekonomiska världssystemet var uppdelningen av arbetskraften i kärnan, semiperiferin samt periferin (So 1990 s. 177-178). Överskott från produktionen fördelades ojämnt och gick till dem som lyckats uppnå monopol på de olika marknaderna. Ett sådant världssystem existerade främst i Europa och Amerika (Wallerstein 2004 s. 23). De kapitalistiska världsekonomisystemen kom sedan att spridas över hela världen (So 1990 s. 178).

Kapitalism är ett väsentligt inslag i världsekonomin. Wallerstein menar att kapitalism innebär mer än endast existensen av företag eller personer som producerar varor för att sälja på marknaden för att uppnå vinst. Vidare anser han att vi befinner oss i det kapitalistiska världssystemet endast då detta system prioriterar det oändliga intjänandet av kapital. Vidare menar Wallerstein att det kapitalistiska systemet endast kan existera inom det ekonomiska världssystemet. Minisystemen är exempelvis för små eftersom kapitalisterna kräver stora marknader, då de behöver ha ett flertal stater att handla med, detta så att de kan erhålla de fördelar som uppstår via ett mellanstatligt samarbete (Wallerstein 2004 s. 23-24). Wallerstein anser att den helt fria marknaden är en myt, eftersom en sådan marknad skulle göra det omöjligt att ackumulera oändliga mängder kapital. Wallerstein presenterar ett exempel i sin bok *World System Analysis – an introduction* (2004) som visar att om en helt fri marknad existerade där alla produktionsfaktorer vore helt fria och där det fanns en stor mängd köpare och säljare samt perfekt information (att alla säljare och köpare visste exakt hur

mycket produktionen kostade) så skulle det alltid vara möjligt för köpare att förhandla ned priset till den minimala vinsten, en vinst som skulle leda till att det kapitalistiska samarbetet vore ointressant för producenterna. Säljare föredrar monopol, då de kan skapa en stor klyfta mellan produktionskostnaderna och försäljningspriserna och därmed uppnå höga vinster. Det är dock svårt att åstadkomma perfekt monopol, men kvasimonopol¹ är däremot lättare att uppnå. Dessa skapas av statliga förutsättningar som patent, restriktioner på export och import (s.k. protektionistisk politik) samt skatteförmåner. Ytterligare ett sätt för stater att uppnå kvasimonopol är via statens roll som storskalig producent av specifika produkter vilka staten själv är villig att betala ett för högt pris för. De större producenterna kan lättare hantera det än de små, vilket leder till att de mindre producenterna elimineras från marknaden och därmed ökar chansen för bildandet av kvasimonopol (Wallerstein 2004 s. 25-26).

Världssystemen innehåller dock två inbyggda processer som motverkar bildandet av monopol. Den ena processen behandlar producenternas för- och nackdelar. De fördelar som en enskild producent kan få genom ett monopol innebär vissa nackdelar för en annan producent. Förlorarna försöker med hjälp av politiska medel upphäva de vinnande producenternas fördelar t.ex. genom de som förespråkar den fria marknaden. Den andra processen som kan motverka att monopol bildas är genom att övertala andra stater att gynna konkurrerande tillverkare. Dessa två processer leder därmed till att kvasimonopol elimineras (Wallerstein 2005 s. 52).

Den långsamma upplösningen av kvasimonopol illustrerar enligt Wallerstein de ledande industriernas normala utveckling. Vidare kan upplösningen av kvasimonopol sägas ligga bakom världsekonomens så kallade cykliska rörelser. Ofta består dessa cykler av en a-fas som följs av en b-fas, en s.k kondratjevcykel. Den cykel som karaktäriseras av världsekonomisk expansion och där det finns ledande industrier med kvasimonopol är a-fasen (Wallerstein 2005 s. 57). En världsekonomi får stimulans från ledande industrier och resulterar i ackumuleringen av kapital (Wallerstein 2005 s. 56). Vidare följer oftast en högre global sysselsättningsgrad, högre löner samt ökad välfärd. När kvasimonopolet upphört att dominera kommer fler och fler företag att ta sig in på marknaden. Detta leder till överproduktion och vidare ökad priskonkurrens. Detta i sin tur kommer att pressa ned profitnivån. Efter ett tag kommer ett lager av osålda produkter att byggas upp vilket kommer att bromsa den framtida tillverkningen. Då detta sker vänder i regel världsekonomens cykliska kurva och det talas om stagnation eller recession (b-fasen på kondratjevcykeln). Arbetslösheten stiger nu runt om i världen och producenter strävar efter att minska sina kostnader för att inte förlora andelar av världsmarknaden. De försöker bl.a. minska sina kostnader genom att flytta produktion till områden där det är billigare att producera vilket leder till att lönenivåerna ofta sjunker i de områden där det är dyrt att producera,

---

¹ Ett icke fullständigt monopol

vilket i sin tur kan leda till att den effektiva efterfrågan minskar (då folk ej har råd att konsumera lika mycket) (Wallerstein 2005 s. 57).

Fördelningen av arbetet i den kapitalistiska världsekonomin leder till en fördelning mellan produkter som produceras i kärnan och produkter som produceras i periferin. Kärnan-periferin är ett relationsbaserat koncept vilket grundar sig på vinsterna i produktionsprocessen. Indelningen; kärna, semiperiferi samt periferi kännetecknas av olika huvuddrag. Till kärnan räknas generellt länder med demokratiska regeringar, höga löner, import av råmaterial, export av fabrikstillverkade varor samt hög andel investeringar och tjänster som syftar till att förbättra välfärden. Semiperiferin kännetecknas av auktoritärt styre, export av ("mogna") industrivaror, import av industrivaror samt råmaterial, låga löner och en låg andel tjänster som erbjuder ökad välfärd. Periferin kännetecknas av icke-demokratiska regeringar, export av råmaterial, import av fabrikstillverkade varor, löner under existensminimum samt inget utbud av välfärdstjänster (Baylis and Smith 2005 s.233). Det kan dock förekomma undantag som inte följer dessa kriterier för kärna respektive periferi. Algeriet kan dock sägas vara ett land inom periferin och Frankrike kan i sin tur sägas vara ett land som befinner sig inom kärnan.

Världssystemteoretikerna Bergesen och Schoenberg påpekar i sin studie (1980) att det är viktigt att belysa kolonier utifrån både kärnan och periferin. De flesta tidigare studier hade fokuserat på endast periferin. De beskriver vidare att kolonialism kan ses som en länk som binder samman kärnan och periferin i det kapitalistiska världsekonomisystemet (So 1990 s. 205). Bergesen och Schoenberg fokuserar på tre faktorer vilka alla är av betydelse för kärnan och periferin. De tittar på; kärnans stabilitet, kärnans fördelning av makt samt systematiska svar på denna maktfördelning som yttrar sig i form av bl.a. kolonialism. De menar vidare att då det är maktspridning inom kärnan, dvs. en multicentrisk kärna så konkurrerar en mängd olika kärnländer för att vara det land som har den allra största makten inom kärnan. Resultatet av detta blir att en multicentrisk kärna leder till instabilitet, utbredd kolonialism samt merkantilism. Vidare har Bergesen och Schoenberg identifierat fem olika faser av kolonialism. Första fasen, 1500-1815, kännetecknades av en instabil kärna som orsakades av feodalismens kollaps. Andra fasen varade mellan 1815-1870 vilken utmärktes av att kärnan var stabil p.g.a. Storbritanniens rådande hegemoni. Den tredje fasen, 1870-1945, karaktäriserades av att kärnan blev allt mer instabil p.g.a. Tyskland och USA:s ökande makt. Under den fjärde fasen 1945-1973 var kärnan stabil p.g.a. USA:s hegemoni. Femte fasen tog vid 1973 då kärnan återgick till att bli mer instabil p.g.a. bland annat att Japan, Tyskland och Ryssland påbörjade att utmana USA:s ställning. Bergesen och Schoenberg menar med andra ord att det under de fem faserna har existerat ett flertal olika maktcentra i kärnan vilka tävlar mot varandra om att dominera världssystemet. De anser kortfattat att en multicentrisk kärna leder till att kolonialismen sprider sig (So 1990 s. 207-208). För denna studie är endast den fjärde och femte fasen av intresse.

3 Historisk bakgrund, Algeriet under franskt styre, 1830-1954

År 1830 ockuperade Frankrike delar av Algeriet och fullbordade sedan kolonialiseringen av landet år 1902 (Thomson 2000 s. 232). Den franska ockupationen placerade Algeriet under franskt militärt styre och Frankrike strävade efter att assimilera landet vilket innebar att Algeriet skulle betraktas som en del av Frankrike (Joly 1991 s. 2). Allt eftersom tiden gick blev strävandet efter en självständig algerisk stat från nationalisterna inom Algeriet allt starkare. Det grundades flera antikolonialistiska organisationer och en av dessa var *L'Étoile nord-africaine* som bildades av Messali Hadj och senare bytte namn till *Partie du Peuple Algérienne* (PPA) (Joly 1991 s. 15 och www.ne.se sökord: Algeriet). Ytterligare en alger som kom att ha stort inflytande över den nationalistiska politiken var Ferhat Abbas som grundade *Amis de Manifeste et de la Liberté* (Joly 1991 s. 14). År 1945 tog PPA över ett politiskt möte som hölls av *Amis de Manifeste et de la Liberté* och tvingade igenom olika resolutioner som uppmanade till skapandet av en algerisk regering och utnämnde Messali till ledaren av det algeriska folket, vilket i sin tur ledde till att den franska staten utvisade honom (Joly 1991 s. 23-24). Efter detta bildade militanta PPA anhängare *Le Mouvement Pour le Triomphe des Libertés Démocratiques* (MTLD) som vann lokala val runt om i landet (Joly 1991 s. 23-24). Under och efter andra världskriget kunde den franska nationalförsamlingen inte längre ignorera kraven från algeriska nationalisterna vilket ledde till att en ny författning antogs i september 1947. Denna författning ledde till att Algeriet fick en egen församling i Algeriet. 1947-års författning varade fram till och med kolonialkriget som inleddes 1954 (Joly 1991 s. 5-6).

4 Analys

4.1 Handeln med kolväteprodukter mellan Algeriet och Frankrike

Innan kolonialkriget bröt ut 1954 importerade Algeriet mat, industrivaror, maskiner och byggnadsmaterial från Frankrike och dess exportvaror bestod huvudsakligen av jordbruksprodukter och råmaterial (Joly 1991 s. 8). Under denna period var Algeriet ett land som enligt världssystemsteorin befann sig tydligt i periferin och Frankrike i kärnan. Frankrike leddes av en demokratisk regering och även om Algeriet lydde under denna regering behandlades landet som en koloni. Likt ett typiskt land i periferin exporterade Algeriet råmaterial. Efterhand kom oljan samt andra kolväteprodukter att få en betydande roll i de två ländernas handelsrelationer.

Före 1945 klassificerades Afrikas länder att tillhöra det som Wallerstein benämner som det externa området. I och med den europeiska expanderingen och inkorporeringen av detta område var det många av dessa länder som blev kolonier (t.ex. Algeriet). Denna *utökning* av Europa innebar således att länderna i det externa området sedan integrerades i produktionsprocesserna. Dessa länder, inklusive Algeriet fick producera diverse grödor för konsumenterna. De kolonierna som i och med detta uppstod var tvungna att lyda under de lagar som rådde under det mellanstatliga systemet. De kolonialiserade länderna skulle vara starka nog för att aktivt delta i produktionsprocessen men de fick samtidigt inte vara för starka och därmed utgöra ett hot mot monopolisterna som verkade i kärnan (So 1990 s. 189-190). Algeriet kunde ur denna aspekt sägas vara ett land som gått från att vara i det externa området till att bli en koloni som producerade främst matvaror utan att vara tillräckligt starkt för att kunna hota Frankrike. Frankrike utnyttjade även den billiga algeriska arbetskraften för att fortsätta bl.a. sin produktion i Algeriet och bidrog därmed till att den europeiska monopolställningen upprätthölls.

4.2 Kolonialkriget, 1954-1962

Perioden 1954-1962 karaktäriserades av konflikt och oro och det var under de här åren som Algeriet kom att bli självständigt från Frankrike. Befrielsekriget inleddes av partiet *Front Liberation Nationale* (FLN) år 1954. Kriget kom att vara sex år och under denna tid dödades ca en halv miljon muslimska algerier och två miljoner tvångsförflyttades (www.ne.se sökord: Algeriet).

År 1954-1956 upptäcktes naturgas² och petroleum i Sahara öknen. Detta kom att påverka Frankrikes vilja om att inte släppa taget om Algeriet. Det var Frankrike som kontrollerade oljefälten i Algeriet och dessa kunde landet visa upp för den anglo-amerikanska oljekartellen vilka dominerade marknaden under denna tid. Charles de Gaulle som tillträdde den franska presidentposten år 1958 var mycket mån om att behålla de franska oljetillgångarna i landet och FLN var mycket realistiskt vad gällde landets oljesektor, då de förstod att Saharas oljeresurser endast kunde utnyttjas och exploateras med hjälp av internationell finansiering (Naylor 2000 s. 67).

Fredsförhandlingarna mellan Algeriet och Frankrike resulterade i de så kallade *Évianavtalen* som ledde till att Algeriet blev *självständigt* 1962. Évianavtalen tillät Algeriet att bli politiskt självständigt men skyddade samtidigt Frankrikes investeringar i Algeriet, vilket innebar att beroendet till Frankrike kvarstod (Naylor 2000 s.29, 36). Det andra Évianavtalet innebar att de två länderna skulle visa respekt för varandras självständighet och att Algeriet skulle garantera franska intressen i utbyte av att ta emot fransk assistans i de tekniska och kulturella sektorerna. Frankrike lovade även att finansiera Algeriets sociala och ekonomiska utveckling för de följande tre åren (Naylor 2000 s. 36). Både den algeriska och franska sidan enades om att en organisation skulle bildas för att vidareutveckla Saharas tillgångar vilken skulle komma att kallas för: *L'Organisation Techniques de coopération Saharienne*. Antagandet av den så kallade *petrolierkonventionen* ledde till att franska oljebolag fick full frihet gällande transfereringar och skydd av deras äganderätt. Vidare förespråkade konventionen att franska franc skulle användas i alla finansiella affärer gällande olja, detta för att stärka francens värde på den internationella valutamarknaden (Naylor 2000 s. 65-66).

Wallerstein anser att starka stater främst väljer att prioritera sin funktion som kvasimonopolens beskyddare och att svaga stater ofta tvingas acceptera deras position som underlägsna dessa starka stater (Wallerstein 2005 s. 56). I denna relation kan Frankrike ses som en *stark* stat och Algeriet som en *svag* sådan. Det verkar som att Frankrike i och med Évianavtalen verkligen strävade efter att skydda *sina* oljetillgångar i Algeriet trots att landet nu hade blivit politiskt självständigt. Att Frankrike beslöt att assistera Algeriet finansiellt i dess framtida

---

² Denna naturgas är fri från svavel vilket får till följd att den är lätthanterlig. Naturgasen har egenskapen att den kondenserar till flytande form. (www.ne.se sökord: naturgas, Entelis 1986 s. 118-119).

utveckling kan ha varit för att inte förlora greppet om landet och därmed dess oljeresurser.

Den fjärde fasen av kolonialismen enligt Bergesen och Schoenberg karakteriserades av att kärnan var stabil, detta då USA var en hegemoni. Vidare pågick dekolonialisering på flera håll runt om i världen och så även i Algeriet (So 1990 s. 209). Att avkolonialisering under denna tid pågick på flera håll runt om i världen kan ha förmått Frankrike att handla på samma sätt och därmed avkolonialisera Algeriet. Den rådande stabiliteten i kärnan samt att den internationella konkurrensen därmed möjligtvis minskat kan tänkas ha lett till att Frankrike ej kände samma behov av att behålla det politiska styret över Algeriet.

4.3 Algeriet självständigt? 1962-1970

Algeriet blev efter flera år av konflikt självständigt år 1962. År 1964 gick 73% av den algeriska exporten till Frankrike medan 70% av Algeriets import kom ifrån Frankrike. Frankrike importerade huvudsakligen olja medan Algeriet främst importerade fabrikstillverkade varor (Naylor 2000 s. 62). Franska oljeföretag ökade sin produktion och *L'Organisme Technique pour La Mise en Valeur de Sahara* finansierade fortsatt forskning och exploatering av Saharas oljeresurser. Den franska regeringen tvingade importörerna av den algeriska oljan att köpa råolja till ett högre pris än världsmarknadspriset. Detta ökade de franska oljeföretagens vinst. Wallerstein anser att lönsamheten av en verksamhet är direkt kopplad till graden av monopol. Detta faktum innebär att de produktionsprocesser som ägs av kärnan kontrolleras genom kvasimonopolen i de länder som de befinner sig i. Vilket i sin tur innebär att de produktionsprocesser som utförs i periferin är de som är konkurrenskraftiga. När utbyte äger rum mellan de två områdena kommer de kvasimonopolistiska produktionsprocesserna att hamna i en stark position och de konkurrenskraftiga i en svag position. I slutändan leder detta till ett ständigt flöde av mervärde till kärnan från periferin (Wallerstein 2005 s. 54). Under den här tiden hade Frankrike en stark position på oljemarknaden, vilket kan ha gjort det svårt för Algeriet att påverka ländernas handelsrelationer. Frankrikes styre av oljefälten i Sahara ökade Frankrikes konkurrens på den internationella marknaden och gynnade modernisering, men framförallt ökade det Frankrikes självständighet på oljemarknaden. Algeriets självständighet var inte fullständigt eftersom Frankrike hade behållit särskilda förmåner inom den algeriska oljesektorn. I oktober 1963 ändrades dock situationen en aning då Algeriet krävde att franska oljeintäkter skulle investeras i landet för att få igång utvecklingen. Oljeföretagen krävde då sina rättigheter under *petrolierkonventionen* men genom algerisk beslutsamhet och efter förhandlingar gick de franska företagen med på att återinvestera 50% av sina intäkter i Algeriet (Naylor 2000 s. 66-68). Att Frankrike gick med på detta kan tolkas som att det inte ville förlora sin särskilda kvasimonopolistiska ställning gentemot Algeriet.

Det skulle också bli svårare att hålla kvar dess privilegierade ställning gentemot Algeriet.

Den fransk-algeriska oljerelationen kom att påverkas av det så kallade *Algeravtalet*. Det signerades den 29e juli 1965 och trädde i kraft från och med den 30e december 1965. De franska företagen fick ha kvar sina förmåner och sin huvudsakliga kontroll av oljan i landet, men det bestämdes att algeriska *SONATRACH* och ett franskt företag (som senare blev *Enterprise de Recherches et d'Activités Pétrolier*, ERAP) skulle utforska och exploatera oljan tillsammans och att den franska staten skulle finansiera 60% av denna verksamhet. Frankrike skulle även assistera Algeriet i dess marknadsföring av algerisk olja samt andra kolväteprodukter. Vidare ökade Algeriet sin andel med 50% i det franska statsägda *Société Nationale de Recherche et d'Exploitation du Pétrole en Algérie* (SNREPA). Algersavtalet innebar i slutändan att Frankrike behöll sin kontroll av Algeriets olja men till ett högt pris. Charles De Gaulle var nöjd eftersom detta innebar skydd för den franskkontrollerade oljan. Wallerstein menar att ett sätt för kvasimonopolisterna att behålla sin ställning på marknaden är genom att en stat köper vissa produkter till ett högt pris. Frankrike ville inte förlora dess ställning inom oljeindustrin och gick kanske därför med på att köpa algerisk olja till ett högre pris.

Den anglo-amerikanska oljekartellen var misstänksam mot de franska motiven medan tredje världen ansåg att Frankrike var det enda utvecklade landet som hade förståelse för dess utvecklingsproblem (Naylor 2000 s. 76-77). Att den angloamerikanska kartellen var misstänksam mot de franska motiven kan ses som kärnans (som då bl.a. innefattade USA och Storbritannien) strävan att exploatera periferin. Länder som befinner sig i kärnan strävar efter att uppnå monopolställning och därmed skapas konkurrens mellan dessa länder.

Vid slutet av denna tidsperiod (1969-1970) var Algeriet annorlunda från hur det hade varit 1962-63. Landet var nu ur politisk synpunkt ett stabilt land med en lovande ekonomi. Algeriet var dock orolig på grund av beroendeställningen till Frankrike och att om samtal gällande kolväteproduktion skulle misslyckas kunde det fransk-algeriska oljesamarbetet fallera (Naylor 2000 s. 85). Allt fler oljebolag från andra länder började investera i algerisk olja samtidigt som ett nätverk bestående av statliga sammanslutningar skapades. Den algeriska utvecklingsstrategin förespråkade full kontroll över naturresurserna i landet och vinsterna från oljan och gasen skulle investeras inom den industriella sektorn. Algeriets olje- och gasresurser kunde även användas för att finansiera och utveckla en petrokemisk industri som skulle bli själva grunden för landets industrialisering (Entelis 1986 s. 112-113). 1969 skrevs kontrakt mellan det amerikanska oljebolaget *El Paso* och algeriska *SONATRACH*. Detta kontrakt innebar att Algeriet kom att få disponera över 10 miljarder kubikmeter olja årligen under de kommande 25 åren. Med *El Paso* blev det tydligt att Algeriet hade lyckats att hitta andra marknader förutom den franska för sin försäljning av olja (Naylor 2000 s. 90).

	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Total produktion	26.0	33.2	38.3	42.1	43.8	47.9
Fransk produktion	21.5	26.3	29.8	32.4	31.0	32.9
Fransk andel av totala produktionen	82.7%	79.2%	77.8%	77.0%	70.8%	68.7%

Fransk andel i algerisk petroleumproduktion från 1965-1970 i miljarder ton m³ (Naylor 2000 s. 91).

Tabellen ovan visar att den totala petroleumproduktionen mellan år 1965-1970 har ökat men att den franska andelen av den har minskat.

Under den fjärde fasen enligt Bergesen och Schoenberg rådde stabilitet i kärnan p.g.a. den amerikanska hegemonin (So 1990 s. 209). Med El Paso blev USA:s inflytande tydligt även över Algeriet. Frankrikes maktställning gentemot Algeriet minskade i och med USA:s inträde på den algeriska oljemarknaden, men samtidigt fanns den grundläggande beroendeställningen mellan Algeriet och Frankrike kvar.

Wallerstein anser att förändringen av den kapitalistiska världsekonomin sedan 1945 har varit mycket anmärkningsvärd. Expansionen i termer av befolkning, producenter samt intjänat kapital har varit mycket stort. Det ökade antalet producenter har inneburit att en allt lägre andel av jordens befolkning har fortsatt att producera basvaror (So 1990 s. 190). Ett av de länder som följt denna utveckling kan sägas vara Algeriet som övergått från att främst ha producerat jordbruksprodukter till att inrikta sig på olja och andra kolväteprodukter. Algeriet kan under åren 1962-1970 sägas ha vissa drag liknande länderna i semiperiferin. Exempelvis hade oljan nu fått en stor betydelse medan andelen jordbruksprodukter som exporterades minskade.

4.4 Nationalisering av algeriska oljebolag, 1971

År 1971 var en historisk vändpunkt för de fransk-algeriska oljerelationerna. President Boumédiène tillkännagav att oljesektorn nu skulle genomgå väsentliga förändringar som skulle komma att få konsekvenser för de båda länderna. 51% av alla franska oljebolag och 100% av alla naturgas bolag som befann sig i Algeriet skulle nationaliseras (Naylor 2000 s. 96). Detta var en seger för Algeriet i kampen mot Frankrike och andra multinationella oljeföretag.

Nationaliseringen innebar att Algeriet själv hade beslutanderätt över sin oljesektor (Entelis 1986 s. 117). Ett skäl till att Frankrike tillät nationaliseringen av dess bolag i Algeriet var att man höll på att expandera på andra håll i världen. Man behövde inte vara beroende endast av varandras marknader (Naylor 2000 s. 91). Efter nationaliseringen minskade Frankrike importen av algeriska varor medan Algeriet ökade importen av franska varor. Detta hade en positiv effekt på den franska bytesbalansen (Naylor 2000 s. 81). Enligt världssystemsteorin kan detta tänkas tyda på ett fortsatt utnyttjande utav periferin av kärnan. En hög andel av algeriska varor exporterades nu inte längre till Frankrike, men Algeriet hade kommit att bli beroende av de franska varorna som strömmade in i landet. Algeriet strävade efter ökad kontroll över sina egna resurser och utvecklingsstrategin efter nationalisering av de franska oljebolagen karakteriserades av full säkerhetskontroll över landets naturliga resurser och att vinsterna från oljan och gasen investerades i en allt större industriell sektor (Entelis 1986 s. 112).

Även den här perioden tillhör Bergesen Schoenbergs fjärde fas (So 1990 s. 209). Den liberala fria handeln som kom att öka i betydelse under denna tid kan tänkas ha blivit än mer tydlig i och med nationaliseringen av de franska bolagen. Frankrike kontrollerade inte längre Algeriets oljehandel.

4.5 Naturgasens ökande betydelse, 1972-1980

Efter nationaliseringen av de franska oljebolagen i Algeriet förändrades relationerna mellan de två länderna. Frankrike fick inte längre några förmåner men flera av de gamla banden kvarstod. Algeriet önskade utveckla de fransk-algeriska relationerna med respekt för ländernas självständighet och dess intressen. 1971 års nationalisering satte med andra ord inte stopp för den komplexa bilaterala relationen mellan de två länderna (Naylor 2000 s. 100-101). Länderna var angelägna om att fortsätta sitt samarbete av flera olika orsaker. Algeriet såg bl.a. Frankrike som självklar distributör av teknik och kapital för den fortsatta algeriska ekonomiska utvecklingen. Franska skäl till ett fortsatt samarbete med Algeriet var bl.a. den ökade konsumtionen av naturgas i Frankrike och behovet av leverans ifrån Algeriet (Naylor 2000 s. 107-108).

Före den algeriska självständigheten värdesatte de både länderna petroleum högre än naturgas som ännu inte hade exporterats i någon större utsträckning p.g.a. olja var lättare att exploatera än naturgas. Under 1970-talet ökade dock *Liquefied Natural Gas* (LNG:s) och vanlig naturgas i betydelse och den franska teknologin som tillämpades i Algeriet var revolutionerande. Algeriet såg nu även en möjlighet till att förbättra landets ekonomi genom de vinster som naturgasen genererade. Den 2e april 1976 skrevs kontrakt mellan SONATRACH och franska *Gaz de France* (GDF). Kontraktet kom att innebära att Frankrike skulle få fem

miljarder kubikmeter gas från och med år 1980. Priset skulle enligt Algeriet helst sättas med avseende på samtliga algeriska gasexporter (därmed fick inte Frankrike några förmånliga priser). GDF ville hellre att gaspriset skulle sättas utifrån den faktiska försäljningen och att det priset skulle vara mycket lägre än på den resterande internationella gasmarknaden. Priset skulle då innebära en förlust på 150 miljarder \$/år för Algeriet, vilket skulle innebära ett bilateralt samarbete och ej det multilaterala samarbete som Algeriet föredrog (Naylor 2000 s. 118-120). Algeriet kritiserade Frankrikes inkonsekventa politik i deras handelsrelationer då landet förespråkade liberala mönster men då det inte alltid själv handlade enligt dessa. Ur världssystemsteorin kan Frankrikes icke-liberala agerande förklaras med att den perfekta fria marknaden enligt teorin inte är möjlig för att intjäna oändligt med kapital (jfr Wallerstein 2004 s. 25-26). GDF hade likt ERAP och *Compagnie Française de Pétroles* (CFP) i oljesektorn inte fört en politik som kunde tillåta de att få LNG till ett så förmånligt pris som möjligt. 1976 års kontrakt mellan SONATRACH och GDF ledde i slutändan till att Frankrike fick betala ett högre pris på gas än de egentligen önskade (Naylor 2000 s. 120-121). Wallerstein menar även att stora företag, som exempelvis GDF, har mer politisk makt än mindre företag, men att de i gengäld blir mer sårbara och mottagliga för politiska ändringar eller angrepp från exempelvis konkurrenter och sina egna anställda (Wallerstein 2005 s. 53-54). Under förhandlingarna kan det tänkas att GDF hade mycket makt men samtidigt hade SONATRACH kommit att bli ett allt mer inflytelserikt företag på kolvätemarknaden. SONATRACH kan till en viss grad ses som GDF:s konkurrent. I och med det kontrakt som skrevs mellan GDF och SONATRACH år 1976 kan det med stor sannolikhet konstateras att GDF blivit mer sårbara och mottagliga för prisförändringar.

Vidare menar Wallerstein att det kapitalistiska världssystemet har anti-monopolistiska drag. Ett av dessa drag är att en producents monopolistiska fördel är en annan producents förlust. De producenter som dras med förluster kommer att sträva på det politiska planet inom den stat där de monopolistiska producenterna befinner sig och samtidigt vädja till den fria marknaden (Wallerstein 2004 s. 27). Det var tydligt att Frankrike kämpade politiskt för att behålla sin ställning på den algeriska olje- och gasmarknaden men i och med nationaliseringen kan det tänkas att SONATRACH lyckats uppnå en viss kvasimonopolistisk ställning på den algeriska kolvätemarknaden. Algeriet var väl medvetet om att kolvätet var dess egendom och inte den franska statens och att det dessutom fanns andra konsumenter som var intresserade av att köpa produkterna.

Algeriets utvecklingsplan 1978 som hette *Valorisation des Hydrocarbures* (VALHYD) bestämde landets olje- och gasproduktion samt dess ekonomiska utveckling. I och med VALHYD förtydligade president Boumédiennes ambitioner angående Algeriets framtid. VALHYD spådde en snabbt ökad vinst från den förväntade årliga exporten av 70 miljarder kubikmeter naturgas (Naylor 2000 s. 121). Priserna på naturgas behövde dock revideras om VALHYD:s mål överhuvudtaget skulle kunna uppnås. I februari 1980 inleddes förhandlingar

mellan SONATRACH och GDF. Algeriet insisterade på att pris som var dubbelt så högt som det förra priset av naturgas; 6.11 \$/MMBtu³. Detta motsatte sig GDF och priset sattes till 3.05 \$/MMBtu. Under februari 1980 minskade SONATRACH sitt utbud av naturgas till GDF, man skyllde på tekniska problem vid en av Algeriets stora gas utvinningsområden, men orsaken till minskningen var även de pågående förhandlingarna mellan SONATRACH och GDF. Frankrike fortsatte dock att motsätta sig det *höga* pris på naturgas som Algeriet föredrog och slutligen återupptog SONATRACH sin export till Frankrike (Naylor 2000 s. 128-129).

4.5 Prisförhandlingar, 1981-2007

I början av 1980-talet informerade Algeriet Frankrike om att en prisökning på oljan skulle ske inom kort och att Frankrike var mer eller mindre tvungna att acceptera en prishöjning för de 4 miljarder kubikmeter av algerisk naturgas som landet hade avsett att importera 1980 (Entelis 1986 s. 121). Det tog dock två år innan prishöjningen genomfördes utav SONATRACH. 1981 hölls sedan gasförhandlingar mellan de två staterna i syfte att nå en lösning som skulle gynna de både ländernas framtida utveckling. Algeriet ansåg att GDF hade en alltför sträv attityd medan Frankrike inte accepterade att sätta priset av LNG utifrån råoljans pris. GDF hölls utanför de direkta förhandlingarna. I början av februari nåddes en lösning. GDF gick med på att betala 5.11 \$/MMBtu (de hade tidigare betalat 3.70 \$/MMBtu) för importen av 9.1 miljarder kubikmeter gas årligen. Den franska regeringen skulle stå för 13.5% av priset. Därmed skulle Algeriet ta emot två betalningar, en från GDF och en från den franska staten (Naylor 2000 s. 143-144). Både De Gaulle och den dåvarande franska premiärministern François Mitterrand strävade efter att etablera innovativa och privilegierade relationer med Afrika och i synnerhet med Algeriet (Naylor 2000 s. 138). Enligt Wallerstein är en stat villig att betala höga priser för att uppnå eller behålla sitt kvasimonopol (Wallerstein 2005 s. 26). Även om Frankrike och GDF fick betala ett högre pris, så kan det tänkas att Frankrike återfick sin privilegierade position till Algeriet tack vare detta.

1980-talet var dock en tämligen orolig tid för Algeriet, vilket ibland ledde till att kolvätehandeln stod stilla. I oktober 1988 bröt strejker och protester ut i Algeriet. De snabba demokratiska förändringar samt förändringar i författningen i

---

³ Ett standard mått för att mäta andelen energi som kommer från värme. En BTU (*British Thermal Unit*) är den andelen värme som krävs för att öka temperaturen av ca 0.5 l vatten med en grad Fahrenheit. MBTU används som ett standard mått för naturgas. M i MBTU står för en miljon.

november 1988 och februari 1989 ledde till slutet på FLN:s styre och i juli samma år godkändes ett flerpartisystem. Trots detta behöll ändå den förre ledaren för FLN, president Chadli Bendjedid sitt styre (Naylor 2000 s.164). Efter att hans regering återfått sin stabilitet återupptogs sedan samtal mellan Frankrike och Algeriet gällande naturgasen. I januari 1989 kom GDF och SONATRACH överens om att betala ett pris under 2.30 \$/MMBtu. I och med detta skulle Frankrike fortfarande betala ett högre pris till Algeriet än de gjorde till andra länder som försåg Frankrike med naturgas. GDF gick även med på att betala kostnaderna för att kunna framställa flytande gas ur naturgas och att genomföra särskilda projekt tillsammans med SONATRACH (Naylor 2000 s. 174) . Återigen kan det tänkas att Frankrike gick med på att betala ett högre pris för att skydda sin position som kolväteproducent. Vidare hade Algeriet genom sin framgångsrika kolvätesektor lyckats få allt mer att säga till om. Wallerstein skriver i sin bok *Världsystemanalys- en introduktion* att ”med tiden har arbetare inom produktionsfären en tendens att öka sin makt, detta till följd av en förbättrad organisering och en stigande utbildningsnivå” (Wallerstein 2005 s. 128). Detta skulle då kunna tänkas innebära att arbetare inom den algeriska kolvätehandeln nu hade fått så pass stor makt att de kunde sätta högre priser och ställa större krav och att Frankrike därmed i viss mån tvingades acceptera dessa krav.

Inbördeskrig utbröt i Algeriet år 1992 och sedan dess har förtryck och motstånd varit viktiga sakfrågor på den algeriska politiska agendan (Bonora-Waisman 2003 s. 2). Under stora delar av 1990-talet var landet politiskt instabilt. President Benjedid tvingades avgå 1992 och kom att ersättas av Mohammed Boudiaf som dock mördades senare under samma år. Det skedde även flera våldsamma konfrontationer mellan polisen, militären samt väpnade islamistiska grupper vilket ledde till att ca 100,000 människor dödades under 1990-talet (www.ne.se sökord: Algeriet). Frankrike och Algeriet lyckades dock skydda sina ekonomiska relationer från de politiska under 1990-talet och Frankrike fortsatte att vara Algeriets viktigaste handelspartner. Under denna tid fanns dock många andra utländska investerare inom kolvätesektorn, varav den främsta var USA. Den ökande ekonomiska liberaliseringen i Algeriet hotade den franska neo-koloniala bilden av landet som Frankrikes särskilda leverantör. Algeriet började se Frankrike som en allt mindre väsentlig handelspartner gällande kolväteprodukter. Detta eftersom att det nu fanns ett flertal andra producenter. I december 1995 skrev exempelvis *British Petroleum* (BP) kontrakt med SONATRACH för att utveckla gasfält. BP förband sig att spendera 3.5 \$ miljarder i Algeriet, för att täcka alla kostnader från utforskning, produktion och marknadsföring (Naylor 2000 s. 245-247). I och med att andra utländska kolväteproducenter fick allt större inflytande på den algeriska kolvätesektorn kan det tänkas att Frankrike i viss mån förlorat sin kvasimonopolistiska ställning och privilegierade position gentemot Algeriet. De inbyggda anti-monopolistiska processerna som finns i vårt världssystem kan eventuellt ha spelat en viss roll i denna utveckling. Wallerstein menar bl.a. att förlorare på en marknad kan vädja till den fria marknaden (för att

därmed undgå att vara kontrollerade av någon annan producent) (Wallerstein 2005 s. 52). Detta skulle då eventuellt kunna innebära att Algeriet varit förlorarna i den fransk-algeriska relationen med kolvätehandeln. Det kan tänkas att Algeriet allt eftersom uppmärksammat att andra stater och producenter haft en högre grad av frihet på kolvätemarknaden än det själv haft och därmed har landet strävat efter att uppnå samma nivå av frihet.

Idag svarar olja och gas för mer än 90% av Algeriets export och Frankrike (samt Italien, USA och Spanien) fortsätter vara en av landets viktigaste handelspartner. (www.ne.se sökord: Algeriet). Algeriet är en kritisk producent för den europeiska marknaden och svarar för ca 13% av Europas samlade gaskonsumtion (Oil and Gas: Algeria 2007). Algeriet har med andra ord en mycket framgångsrik kolvätesektor och beroendet till Frankrike har minskat med tiden. Algeriet fortsätter dock vara beroende av flera västerländska stater. Världssystemsperspektivet pekar på att den här ojämna relationen mellan kärnan och periferin kommer att fortsätta. Det sättet som exploateringen av periferin från kärnan skulle kunna dämpas är eventuellt genom en utveckling av periferin. Algeriet håller på att utvecklas men har vissa grundläggande hinder bl.a. inrikeskonflikter, som med största sannolikhet måste överkommas innan landet ens kommer lyckas bli semiperifert. Vidare är det svårt att veta hur världsekonomin kommer förändras inom de kommande åren och vilken effekt detta kommer att ha på kolvätehandeln. Just nu kan det eventuellt sägas gå tämligen bra för världsekonomin och kolvätehandeln. Det finns en växande marknad och kolvätehandeln (särskilt oljan) är reglerad. Det kan tänkas sig att vi befinner oss i en a-fas av en kondratjevcykel, men samtidigt kommer denna eventuellt förändras och världsekonomin (och därmed kolvätehandeln) lär då röra sig mot en b-fas som karaktäriseras av stagnation och arbetslöshet. När detta sker kommer det att påverka kolvätehandeln och relationen mellan kärnan och periferin. Västerländska oljeproducenter kommer t.ex. kanske försöka hitta andra marknader förutom den algeriska som kan tänkas vara *billigare*, vilket i sin tur eventuellt kommer leda till att Algeriet blir mer beroende av väst (inklusive Frankrike) eller att landet hittar andra varor som det kan handla med förutom kolväte.

5 Slutsatser

Efter vi genomfört vår analys av kolvätehandeln mellan Algeriet och Frankrike har vi dragit vissa slutsatser. Det är tydligt att förhållandet varit och till viss mån än idag är komplext. Frankrike styrde Algeriet under ca 130 år. Under denna kolonialtid kom Frankrike att sätta en prägel på landet och efter Algeriets självständighet blev det svårt för Frankrike att förstå att de spelat ut sin koloniala roll i Algeriet. Vi tror att detta var en bidragande orsak till att Frankrike kontrollerade landets oljetillgångar till och med nationaliseringen av oljebolagen (1971) och fortsatte sedan att ha ett stort inflytande över den algeriska kolvätesektorn. Frankrike har efter nationaliseringen hållit ett flertal förhandlingar med Algeriet gällande bl.a. priset av kolväte och Frankrike har då framhållit sin position till Algeriet för att därmed få ett så pass förmånligt pris som möjligt, dock har Frankrike inte alltid fått sin vilja fram. Vi tror att Algeriet innan nationaliseringen av oljan såg Frankrike som en slags förebild till en större grad än efter nationaliseringen. Detta kan ha att göra med att landet var så pass influerat av Frankrike att det inte såg andra möjligheter som det kom att upptäcka allteftersom. I och med nationaliseringen och den ökande betydelsen av kolvätemarknaden blev Algeriet eventuellt mer självsäkra och kunde ställa krav på Frankrike. Algeriet kan ha blivit mer medvetna om att det fanns andra intresserade konsumenter som var angelägna om att köpa algeriskt kolväte.

Frankrikes närvaro i Algeriet kan sägas ha haft vissa positiva effekter gällande utvecklingen och industrialiseringen. De franska investeringarna i bl.a. Algeriets tekniska sektor var startskottet till landets industrialiseringsprocess och dess kolvätesektor. Vi ifrågasätter om SONATRACH överhuvudtaget hade bildats utan franska investeringar. Vidare tänker vi oss att den franska kunskapen om utvinningen och försäljningen av kolväte spelade en väsentlig roll för Algeriets framgång efter nationaliseringen.

Vi anser att samarbetet länderna emellan har haft både upp- och nedgångar under historiens gång. Som nämnts tidigare är en positiv aspekt av relationen att Algeriet utvecklats tack vare Frankrike samtidigt som Algeriet tillgodoser Frankrikes behov av kolväte. Det är dock tydligt att allt sedan kolonialiseringen av Algeriet (1830) har de två länderna varit i beroendeställning till varandra fastän graden av beroendet har varierat. Vi anser att länderna gått från att vara mycket beroende av varandra men allt eftersom har detta beroende dämpats p.g.a. Algeriet blivit en allt viktigare aktör i och med den växande kolvätemarknaden. Världssystemsteorin pekar dock på att beroendet mellan Frankrike (en kärnstat) och Algeriet (en periferstat) inte kommer att upphöra. Däremot är det svårt att spekulera allt för mycket om Algeriets framtid och dess beroende till Frankrike

och andra västerländska stater, dels för att det är andra faktorer som spelar in, t.ex. världsekonomin och det politiska läget i världen.

Vi har kommit fram till att världssystemsteorin har sina begränsningar. Teorin framhåller bl.a. hur arbete är fördelat och vad detta spelar för roll i den ojämna fördelningen av resurser i kärnan, semiperiferin och periferin. Resurser kan vara allt ifrån kapital till varor. Vi hade svårt att koppla detta till vår studie. Vidare var det svårt att skriva om världssystemsteorins syn på förändring. Vi försökte att belysa förändring med hjälp av kondratjevcykeln men detta hade sina svårigheter. Vi anser att kondratjevcykeln inte riktigt lämpar sig för att behandla förändringen i relationen mellan två länder utan fungerar bättre då den analyserar hela världsekonomin. Vidare ter sig världssystemsteorin vara en bred och abstrakt sådan och om vi hade skrivit om samma fall igen hade vi möjligtvis valt att använda oss av en annan teori. Ytterligare en begränsning fann vi i litteraturen som utgår mest ifrån Wallerstein, även om han är upphovsmannen till teorin så hade kvalitén på vår studie möjligtvis ökat ifall vi kunnat använda fler källor. Det var med andra ord svårt att finna fler källor som behandlade teorin. Källor som tar upp relationen Algeriet-Frankrike 1990-talet fram till idag var även de svåra att finna efter mycket sökande.

Trots motgångarna har det varit ett intressant forskningsämne och det finns mer att fördjupa sig i. Fortsatt forskning skulle exempelvis kunna behandla fallet ur ett franskt perspektiv. Vår studie har främst påvisat att relationen varit orättvis ur algerisk synpunkt. Ett annat forskningsämne skulle kunna vara en djupare analys av relationen mellan GDF och SONATRACH.

6 Referenser

- Baylis, John and Smith, Steve, 2005. *The globalization of world politics: an introduction to international relations*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Berberoglu, Berch, 1992. *The Political Economy of Development: Development Theory and the Prospects for Change in the Third World*. Albany: State University of New York.
- Bonora-Waisman, Camille, 2003. *France and the Algerian conflict: Issues in democracy and political stability, 1988-1995*. Burlington: Ashgate.
- Connelly, Matthew, 2002. *A diplomatic revolution: Algerias fight for independence and the origins of the post cold war era*. Oxford, New York: Oxford U.P.
- Entelis, John P, 1986. *Algeria, The Revolution Institutionalized*. London: Croom Helm.
- Esaisson, Peter et al, 2007. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik.
- Joly, Danièle, 1991. *The French Communist Party and the Algerian War*. Basingstoke: Macmillan.
- Naylor, Phillip Chiviges, 2000. *France and Algeria: a history of decolonization and transformation*. Gainesville, Fl: University Press of Florida
- Oil and Gas: Algeria*, 2007. Africa Research Bulletin, Economic, Financial and Technical Series, Volym 44 nr 6, s. 17457C-17459C
- So, Alvin Y, 1990. *Social Change and Development: Modernization, Dependency, and World-System Theories*. Newbury park, Calif: Sage.
- Thomson, Alex, 2000. *An introduction to African Politics*. London: Routledge.
- Wallerstein, Immanuel, 2004. *World-Systems analysis: an introduction*. Durham: Duke University Press.
- Wallerstein, Immanuel, 2005. *Världssystemanalysen: en introduktion*. Stokholm: Tankekraft.
- www.ne.se sökord: Algeriet och naturgas